

pauperum universitate mendicat. Efcob. t.3. Colloq. Chr. lib. 11. Obfer. 3.

Ue defcribatur univerfus orbis. Luc. 2. 1. Cur Christus, qui omnium Dominus nasebatur, tam festinat fervitutum profiteri? Cum esset omnium rex, disposuit in primo ingressu jugum subiecti, & onus inferioris portare: ut per experientiam haberet, omnium miseris condolere, & compati. Sylv. in Luc. 2. l. 2. q. 2.

Imponit in humeros suos. Luc. 15. 5. Cur humeri ovīs requies? quia illos flagris, & cruci subiecit. Ea membra, quæ dolores tolerant, alienæ fuerant fatigationis levamenta. Ibi ovi requies, ubi crux pastoris: qui sibi rigidus, vel cruci humanus. Naxera in Jos. 1. s. 25.

Pater Abraham! mitte Lazarum. Luc. 16. 24. Cur, cum in sinu Abrahæ multi essent Patres, dives non aliam petit refrigeratorem, nisi Lazarum? S. Greg. mor. lib. 19. c. 12. potius patrem advocat, cujus viscera misericordiæ plena sunt ex miseris percussis, quam alium. Non petit Isaac, Jacob, vel alium; quia illi fuerant divites. Sylv. hic.

Hodie mecum eris in paradiso. Luc. 23. 43. Christus D. ad preces B. V. vinum non habent, moratur, miraculum differt; nonnullum venit hora mea. At latronis petitis mox antuit: hodie mecum eris in paradiso. Christi dolor alieno dolori acceleravit remedium; propriis crucifixus pietas nutritur. Sylv. Ad. dir. in Luc. 23.

Uide manus patris? Jo. 6. 5. Cur non Apostoli pietate commoveantur super hanc multitudinem, ut eis cibos querant; sed solum Christus compatitur. Matth. 4. 2. cum Jesusisset 40. diebus, & nobilibus, postea eluxit. Tantam famem Apostoli non duntaxat experti. Sylv. in Marci 6. q. 6.

Scio tribulationem tuam. Apoc. 2. 9. Rupertus: quod nunc dicit scio, eodem pondere debet intelligi, quo propheta de illo dixerat Il. 53. 3. vidimus eum virum dolorum, & scientem infirmitatem; idest, experimentum infirmitatis habentem. Itaque & hic scio infirmitatem tuam; idest, tribulationem, quam patris, experimentum habeo; & puritatem, quam sustines, in memetipso expertus sum. Pro magno solatio tibi sit, quod tribulationem, & paupertatem, sustines pro me, qui pro te hæc sustinui. Sylv. hic.

De aliis ex eodem.

Ambulans Jesus juxta mare Galilaæ. Matth. 4. 18. Quare juxta mare Dominus Apostolos vocat? Euseb. Gall. hom. de S. Andrea: ecce primos discipulos Dominus de mari vocat: quoniam multos alios per eos de hujus Mundi fluctuosa amaritudine ad fidem disponebat; ut; quia de mari à Domino vocantur, ipsi quoque periclitantium animas de Mundi hujus naufragio, & de vitiorum insurgentibus procellis, liberare dicant. Sylveira hic quæst. 9.

Serve nequam. Matth. 18. 32. Servus graviter offendit patremfamilias, quod, expertus angustias debitorum, conservi debitoris miserus non sit. Drexel. Gymn. pat. p. 2. c. 2. s. 2. Negavit coram omnibus. Matth. 26. 70. Considerandum nobis est, cur omnipotens Deus cum, quem cunctæ Ecclesiæ præficere disposuerat, ancille vocem pertimescere, & seipsum negare, permisit? Quod nimirum magnæ actum esse pietatis dispensatione cognoscimus; ut is, qui futurus erat pastor Ecclesiæ, in sua culpa diceret, qualiter aliis misereri deberet. S. Greg. hom. 21. hic in Evang.

Omnes offendentes mansuetudinem ad omnes homines: eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli errantes. Tit. 3. 2. 3. Primæ quia nos tales fuimus, debemus eorum insipientiam ferre patienter. Did. Nyss. vitæ Abrahæ l. 2. c. 7.

Vocem, quam audivi, sicut citharæ citharizantium in citharis suis. Apoc. 14. 2. Notandum, quod in cithara chordæ audientes quidem delectant, sed ipse in extensione sua quodammodo laborant, Sic denique hi auditores suos delectaverunt, sed ipsi apud semetipsos laboraverunt, & plerumque fatigati sunt. Rupertus lib. 9. hic.

Ex Patribus, & aliis.

Medicus, qui non fert infirmitates, curare nescit; & qui non fuerit cum infirmo infirmatus, infirmo non potest conferre sanitatem. S. Chrysol. ser. 50.

Experimento proprio nostra didicerunt incommoda; ex quo singulare erga nos gerunt compassionis affectum. S. Laur. Jul. in festo Omnium Sanctorum.

Cum sit ars omnibus communis, illam omnes laudare debent; ne se ipsos, illam vituperando, deprimant. Maxime qui passi intereum fuerint aliquam infirmitatem; si postmodum convalescant, infinita consilia dant. Cassianus catal. gloriæ Mundi p. 11. confid. 48. de arte medica. Ex propriis miseris disce, aliis compati. Did. Nyss. vitæ Abr. l. 2. c. 7.

Tu turbas, quia domum congruam Romæ tibi invenire non potuisti. Scias igitur, quod hoc ego permisi ad utilitatem tuam: ut per experientiam probares dolores illos, quos pauperes peregrini sentiunt; ut scias illis compati. ex Revel. S. Brigit. c. 107. v. 1.

S. II.

Motiva aliis compatiendi.

Domine exaudi orationem meam. Pl. 101. 2. Scilicet eam, quam prius allegator pro totius Mundi liberatione funderat. Sanctior enim consuetudo est, sic dolere calamitates alienas ut proprias. Sicut Apostolus ait. 2. Cor. 11. 29. quis infirmatur? & ego non infirmor? Cassiodor. hic.

Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Luc. 2. 35. Quando ex corde afflictus compatieris, quasi vulnus doloris in anima recipis, & gladio illo transverberaris. Unde de B. V. dicitur: tuam ipsius. S. Bonav. ser. 3. Dom. infra Oct. Nativ.

Lacrymis capitis rigare pedes ejus. Luc. 7. 38. S. Greg. hom. 33. in Evang. lacrymis mulier pedes ejus rigat, quod nos quoque veraciter agimus; si quibuslibet ultimis membris Domini per compassionem affectum inclinamus; si sanctis ejus in tribulatione compatiatur; si eorum tristitiam nostram putamus. Capillis pedes Domini tergimus, quando sanctis ejus, quibus ex charitate compatiatur, etiam ex his, quæ nobis superfluant, miseremur. Pinna in Eccl. Ethol. 218.

Lacrymatus est Jesus. Jo. 11. 35. Disce à Christo D. terrenam miserationem in aliorum miseris; ut eas sentias paterno affectu efficaci, quasi tuæ forent. Hæc dos primaria præfidis, suos reputare dolores suorum subditorum; seant, illis lacrymantibus, sicut Christus: ut vidit eam plorantem, & lacrymatus est. Oliva 6. 3. conc. 19.

Ordo consolationis est; ut, cum volumus afflictum aliquid à mœre suspensum, studeamus prius mœrendo ejus luctui concordare. S. Greg. mor. l. 3. c. 10.

Tunc plena est cordis nostri compassio cum malum inopia pro proximo suscipere non metuis, ut illum à passione liberemus. Quam videlicet pietatis formam Mediator nobis Dei, & hominum dedit: qui, cum posset etiam nobis non moriendo concurrere, subvenire tamen moriendo hominibus voluit: quia non videlicet minus amasset, nisi & vulnera nostra susciperet: nec vin nobis suæ dilectionis ostenderet; nisi hoc, quod à nobis tolleret, ad tempus ipse sustineret. S. Greg. mor. l. 20. c. 26.

Melior, & major, est in conspectu Dei elemosyna de bursa cordis, quam de bursa cori sine compassione cordis. S. Vinc. Ferr. l. 2. D. 2. post Pascha.

Corporis membrum, quod dolores non sentit aliorum membrorum; aut est paralyticum, aut puritudo, aut omnino à corpore separatum. Impossibile enim est, esse in corpore, & dolores corporis non sentire. Sed quando corpus spirituale est carnali nobilitate, tanto ejus membra uniuertur districtius. Tu ergo, qui dolores non percipis proximorum, scias certissime, nec putes esse ambiguum, te esse membrum paralyticum, vel divinum. Nullum verius argumentum ad teipsum judicandum, si sis, vel non sis, Dei membrum. S. Bonav. serm. 4. de adventu.

Non est membrum Christi, qui non compatiatur membris Christi; & qui eis manum aperit, si habet, unde possit. Plangent, plangent corda Fidelium divina pietate confissa; quando major pietas invenitur in bestia, quam in rationali creatura. S. Bonav. serm. 31. D. 1. post octav. Epiph.

TITULUS XXII.

CONCIO.

S. I.

Symbola.

Concresecat, ut pluvia, doctrina mea. Deut. 32. 2. Quædam prædicatio est, quasi imber hyemalis; cum peccatores minus terrentur, ut convertantur. Alia est, instar vernæ pluvie, suavis, & placida; cum exhortatur homines, vel ad penitentiam, vel ad majores in virtute progressus, spe regni cœlestis; vel ex gratitudine propter accepta beneficia &c. de Ponte in Cant. 2. q. d. Utinam doctrina mea non sit casta in vobis, sed fructum afferat, ut pluvia in agro herbas fecundat. Cornel. hic.

Sapientia foris prædicat. Prov. 1. 20. Pro prædicat. Hebr. est, jubilat. Sept. hymnizat; idest, canit, & laudat. Vel passive hymnizatur, canitur, laudatur. Sept. pro foris habent, in exitione. hinc Salviarius l. 4. ad Eccl. Cathol. sapientia in exitu canitur. Cur eam non dixit cani in præsentia, non in juventute, non in statu rerum incolumium, non in prosperitatibus secundarum? quia in his omnibus, quidquid laudatur, incertum est: quædæ enim quis subiacet mutationi, non potest cum securitate laudari. Quid est, quæso, Sapientia Christiani? nisi timor, & amor Christi. Cornelius hic.

Imber abiit. Cant. 2. 11. Per hunc Patres prædicationem intelligunt; de qua Moyses: concresecat ut pluvia. S. de Ponte hic.

Mittentes rete in mare. Matth. 4. 18. Prædicare idem est, quod piscari; sermo est rete, quo corda audientium trahuntur. S. Vinc. Ferr. serm. de S. Andrea.

Simile

Titulus XXII. Concio, & XXIII. Concionator.

Simile est regnum colorum grano sinapis. Matth. 13. 31. Granum sinapis Prædicatio est, & Apostoli: pauci enim videtur hi; & totum orbem occupaverunt. Theophyl. hic.

Exiit qui seminavit seminare semen suum. Luc. 8. 5. Prædicare, est seminare triticum de grano Novi Testamenti; vel horreum de Veteri. S. Vinc. Ferr. serm. 4. Sexag.

S. Chrysol. t. 6. hom. de Anna, seu quid sit festum, vocat concionem suam convivium: pari alacritate hodie quoque convivium vobis exhibebo.

Sanè ego videns inextinguibilem vestram spiritualium doctrinarum aviditatem, etiam satis confici magna mea tenuitatis; non intermitto quotidie apparere ex Divinis Scripturis convivium. S. Chrysol. hom. 28. in Gen.

S. II.

Quæ conciones, & quorum efficaces?

Viri fratres, & Patres. Act. 7. 2. Prudens exordium. Optimum concionis ad populum, hinc exultantem, principium. - At ubi vidit obfirmat malitiam, - artificium omne, quod blandè anteros demulcere, conciliare, possit, omittens, nullis verborum ambagibus, aperte vocavit eos dura servitute. S. Asterius Laudatione S. Stephani.

Da mihi navim vacuum, gubernatorem, nautas, funes, anchoras, omnia disposita; & nesciam esse spiritum venti: nonne cessat omnis qualicumque apparatus, si fides operatio spiritus? Ita fieri solet, licet sit ampla sermo supellex, & mens profunda, & intelligentia; & eloquentia; si non adsit Spiritus Sanctus, qui vim suppediat, otiosa sunt omnia. S. Chrysol. t. 6. hom. de Spiritu Sancto adorando.

Querens est fornicatio, glands ferens, irrationabilium animalium escam, multo tempore tua in mente radicata. In arborum circuitu tuam deiecit conscientiam sermo meus. Meus sermo securus est; uno audisti die: quomodo una die cadat, quæ tanto tempore radices immisit? S. Chrysol. hom. 3. de poenit.

Si quis acediosus invenitur inter nos, nolo, diutius ut fatigentur aures ejus sermone nostro contemptibili.

Transeat usque Bethlehem, & illud, in quod desiderant Angeli proficere, prospiciat. Ibi Verbum Dei, quod Dominus ostendit nobis. Gueric. serm. 5. de Nativ.

Quotidie cernimus, simplices sermone, propter Spiritus assistentiam, spirituales viros utiliter hominum corda ferre; alios vero ornato eloquio in ventum verba perflare: ut non coram Deo gloriatur omnis orator. S. Thom. Vill. ser. 4. post Dom. 1. Quadr.

Quandoque magis expugnatur, disbolus virtutis orationum sedentis in claustris, quam virtute prædicationis loquentis in publico. Unde in vita B. Hilarii legitur: plus periclitat S. Martinus orando, quam Hilarius prædicando. Hugo Card. in Jos. c. 22.

S. Antonius Pad. ex longa meditatione, & oratione, premissis conciones, loquebatur; non ut homo, sed ut angelus. In Quadregesima concionans ita Patavinus commovit ad plangendum, & penitentiam; ut turmas per plateas fecerent incederent, inclamantes misericordia! misericordia! Corn. in Jer. Thr. præf.

P. Ignatius Martinez S. J. vir magnæ doctrinæ, & majoris sanctitatis, Paduanus veniens, linguamque S. Antonii visitans, & exoculans, ita immutatus est, ut spiritum, & linguam, Sancti induisse videretur. Radiens enim in Lusitaniam, depositò veteri Rhetorum more, coepit concionari Apostolicè, tanto spiritu, & fructus ut totam Lusitaniam converteret: quæ etiamnum ejus, quasi Apostolice viri, memoriam veneratur, & celebrat. Cornel. ib.

TITULUS XXIII.

CONCIONATOR.

S. I.

Figuræ, Symbola, similitudines ordine Alphabeti.

A.

Adamas. Ut adamantem, & ut silicem, deû faciem tuam Ezech. 3. 9. Sed cur hic comparatur Propheta, cum ad populos prædicatur mittitur? adamas candidus, pulcher, & pretiosus est; sine deformis, niger, ac vilis. Talis suis auditoribus futurus erat, qui cum benigne aspiceret, & diligenter; velut adamas erat, qui cum contemneret, & odio haberet, velut silix incompositus erat. Sylv. in Matth. 3. c. 3. q. 1. Adamas attrahit terram; ecce zelus, qui attrahit peccatores. Silix ictus sustinet, neque reclamatur: ecce patientia; quæ verba sustinet, neque remurmurat. Hugo Card. in 2. Reg. 23.

Agriola. Unusquisque Doctorum pro co, quod prædicat, docet, & instruit Auditores: agrum Ecclesiæ illius, quam docet, idest, credentium corda, videtur excolere. Orig. homil. 11. in Num.

Nemo mittens manum ad aratrum. Luc. 9. 62. Apparet, hunc fuisse de numero Discipulorum; alioquin non assimilaretur ei, qui applicuit manum suam ad aratrum. Aspiceret retro, est, mentem, affectumque habere ad impertinentia, & contraria evangelizandi statui, & officio; qualia sunt mundana negotia. Apoc. 1. 1. Subaudi, evangelizando: ad hoc enim Discipuli eligebantur ad sequelam Christi. Cajetan. hic. Aratrum lingua est Prædicatoris, arans terram conscientiarum, ut faciat fructum &c. S. Vinc. Ferr. ser. 3. Dom. Sexag.

Ancilla Sapientia. Miste ancillas suas. Prov. 9. 3. Sept. miste servos suos. Per ancillas accipe Prædicatores, Doctores, Prophetas, & Apostolos. Addit Hugo: hos vocari ancillas ob vilitatem, & humilitatem; & quia tractabiles erant ad infirmitatem proximis sublevandam. Sic enim ancille ad infima, & durissima quæque se demiserunt, ut heræ suæ obsequantur. Corn. hic.

Angelus. Angelus autem Domini descendebat. Jo. 5. 4. Gilbert. serm. 47. in Cant. bonus aq. motus disputatio, & exagitatione sacra pagina. Bene movetur, cum ejus discussione Conditor promovetur. Sed non est passim omnibus hæc permittenda licentia. Nec aq. motus sanabat, nisi cum angelus descendens tempore suo movisset eam. Si a viris Anglicis divinitus Scripturæ tractentur, in Ecclesia nullus erit tam deformis leprosus, nullus ita paralyticus, nullus tam amens, quoniam recipiat sanitatem. Sin viles homuli, impudentes, histiones, flubres aquas Evangelii moverint; eos adco pollutent; ut, quæ infemis sanitate erant, morbos allatura sint graves. Oliva t. 1. conc. 25. Picina est poenitentia, qua lavamur à fordibus peccatorum; angelus autem est Doctor, qui movet aquam; dum movet ad compunctionem, vel ad lacrymarum gratiam. S. Bonav. serm. 2. Dom. 4. Post. Prædicandi scientia est quodammodo Angelica. Clem. Alex. lib. 1. Strom. Per angelos intelliguntur homines angelorum officium habentes; qui sic aliis hominibus divina annuntiant. S. Thom. in 1. Cor. 13. lect. 1. Quis facit angelos tuos spiritus. Psal. 103. 4. Spirituales quique in Ecclesia spiritus appellantur, juxta illud: qui facit ang. S. qui sunt angeli, cum sunt Prædicatores, & nuntii veritatis: itque sunt ignis, cum fervent spiritus; & eos, quos exhortantur, accendunt. S. Prosper hic. Cum audieris, quod fuerit missum à Deo. Jo. 1. 6. nihil privatum, vel humanum, dicere putes; sed divina omnia. Et idcirco etiam Angelus dicitur: Angeli enim virtus est, nihil proprium dicere. Theophyl. hic. Per Sodoman, Gen. 19. 1. significatur Mundus, per duos angelos Prædicatores; quos Dominus misit binos, & binos, propter geminam charitatem; aut propter mali destructionem, & boni edificationem. Hugo Card. hic. Angeli Dei, id est, Nuntii sancti, in scala Jacob Gen. 28. 12. Prædicatores sunt veritatis, Rupert. c. 22. in Gen. Angeli ascendentes, & descendentes, Prædicatores sunt. V. Beda in Gen. c. 28. Jacob Patriarcha dormiens vult apertos cœlos, scalam & cœlo in terram, & Angelos ascendentes, & descendentes. Fiat hoc in Ecclesia, Angeli Dei, annuntiatores sunt veritatis; ascendunt, & vident: in principio erat Verbum. S. descendunt, & vident: Verbum caro factum est. Ascendant, ut erigant magnos; descendunt, ut nutrent parvos. Vide ascendente Paulum: Sapientiam loquuntur inter percellas; vide descendente: lac vobis possum deû non escam. S. Aug. in Psal. 44.

Apotheca. Fac tibi arcam. Gen. 6. 14. Tertia est Apothecaria. Hi sunt sacri verbi Prædicatores; in quibus est refectio, & unguenta animarum. Hugo Card. hic.

Architriclinus. Haurite nunc, & forte architriclinus. Jo. 2. 8. Non ait distribuite vinum convivis, sed primùm forte architriclinus, qui præest mensæ (is, secundum aliquos, erat Sacerdos, qui nuptiis præerat) ut significaret, majores Ecclesiæ in se constitutos probatores spirituum. 2. Secundum charitatis ordinem in Ecclesia, quod à majoribus vinum fraternæ charitatis incipiat, & per eos ad minores derivetur. Decet enim majores, qui probatores sunt spirituum, prius Dei spiritum in se recepisse, & gustasse. de Ponte in Cant. 2. Exhort. 35. §. 4.

Bos. Non ligabis os bovis. Deut. 25. 4. In vobis nomine vita Doctoris exprimitur. V. Beda hic.

Ubi non sunt boves, præsepe vacuum est. Prov. 14. 4. Bovis dentes congruunt Doctori. 1. Bos symbolum laboris. Unde Veteres, teste Pierio, volentes laborem pingere, pingebant caput bovis. 2. Bos animal innocens, simplex, sincerum. 3. Bos alius laborat, non sibi. 4. Suus validi, & fortes. 5. Frugalis est cibi, tantumque paleas, herbas, & foenum, comedit. 6. Erat victima: unde Religiosis est Symbolum, & mortificationis &c. Corn. hic.

C.

Caelum. In omnem terram. Psal. 18. 5. Prædicatores rectissime comparantur cœlis, quod elevati à terra per contemplationem, amplius per charitatem, splendidi per Sapientiam, semper sereni per animi tranquillitatem, celeritius moti ab intelligentia per obedientiam; pluentes per instructionem, tonantes per objurtaiones, fulgurantes per miracula; multa bona terris largientes, & nihil ab eis querentes, per veram liberalitatem; purissimi ab omni

ni

ni sorde per vitæ sanctitatem; denique habiteolum summi regis per iustitiam perfectam sint. Robertus. Bellarm. hic.

Calamus. Lingua mea calamus scribæ. Pf. 44. 2. idest, Spiritus Sancti. q. d. quod loquer, à me ipso non loquor, sed à Spiritu Sancto. Sicut enim calamus non scribit, quod vult; sed quod scribens vult: sic homo non prædicat à se; sed à Spiritu Sancto dicente, & scribente in corde Prædicatoris, & in cordibus audientium. Hugo Card. hic.

Campana. In veste summi Sacerdotis erant tintinnabula. Ex. 28. 33. Cymbalum aliquando pulsatur ad prædicationem, aliquando pro funere, aliàs ad solemnitates. Sic aliquando concionator agit de morte, aliàs de inferno &c. Stella in Luc. c. 3.

Canis. Famen patitur ut canes. Psalm. 58. 7. Prædicator dicitur canis propter latratum prædicationis; propter linguam medicinalem, propter continuationem famem. Philipp. 1. restis est mihi Deus, quomodo cupiam omnes &c. propter Domini sui fidelitatem, propter luporum odium, propter venationem. Hugo Card. hic. Canes sunt omnes, qui habent officium prædicandi: magis enim timent, & terrentur demones, clamore, & latratu prædicationis quam lupi latratu canum. S. Vinc. Ferr. ser. 1. Dom. 2. Pasch. Canes lincbant ulcera ejus. Luc. 16. 22. habet canis in ore latratum, in dentibus morsum, in lingua medicamentum. Sic bonus Prædicator debet hæc tria habere: latratu est verbum exhortationis; morsus est verbum oburgationis, five increpationis, quod aliquando necessarium est; linguæ medicamentum est verbum consolationis. Pinna in Eccl. Ethol. 126. Glossa: Prædicatores patiuntur famem, quando Auditores non audiunt Verbum Dei. Mater S. Vincentio Ferr. gravida, ex utero suo sæpe sibi videbatur audire, tanquam carnis latrans sonos emitti. Consulti de ea viri docti responderunt: quod paritura esset infantem, qui esset futurus Evangelii ferventissimus Prædicator. Boll. 5. April. lib. 1. cap. 1.

Collum. Collum tuum sicut monilia. Cant. 1. 9. In collo Ecclesie Doctorum persona designatur, qui & verbo ædificationis rudes instrunt, & ejusdem institutionis officio, cibum salutis in consilia sibi. S. Ecclesie membra trahuntur. Monilibus assimilatur: quia Doctorum spiritualium constantia cœlestium virtutum munitur, simul & decoratur insignibus: utpote qui ea, quæ verbo docent, operibus ostendunt. V. Beda lib. 2. in Cant. 1.

Cor. Ego dormio, & cor meum vigilat Cant. 5. 2. Doctores Ecclesie sunt ejus cor, à quo aliorum vita procedit: ideo vigiles civitatis dicuntur. De Ponte hic Exh. 7.

Curtus. Ego curtus. 4. Reg. 2. 11. S. Gregor. lib. 2. in Ezech. hom. 21. Quid est, quod Elias, curtus fuit, & auriga ejus dicitur, nisi quia auriga agit; curtus portat? Doctores ergo, qui mores populi, & per patientiam sustinet, & sacri eloqui verba docet; & curtus dicitur, & auriga; curtus, quia tolerando portat; auriga; quia exhortando agit.

Custos. Invenerat me custodes, &c. Cant. 5. 7. Apostolici Prædicatores, qui custodes sunt Ecclesie, Legum, & Sacramentorum ejus: animam percutiunt, cum cœlestia bona prædicant; vulnerant, cum sagittas contritionis infigunt, tollunt vallium vitiosæ vercediæ &c. De Ponte hic Exh. 37. §. 2. idest, Prædicatores, qui ad hoc prædicando discuntur, ut à falli doctrina & peccatis, Ecclesiam muniunt, & defendant. Amore illi vulnerant, Rich. à S. Viêt hic cap. 35. Custodes percutiunt sponfam, & vulnerant: quia Prædicatores sancti, dum cœlestia loquuntur, amantem animam efficiunt, & majore amore sagittant. Pallium tollunt: quia si quid pompæ secularis residuum erat in corde, exhortationibus suis ab animo auferunt. Pallium tollunt: quia aliquando ante verba Prædicatorum nos non cognoscebamus; ipsique omne, quod interius latebat, dum loquuntur, detegunt. Quod dum fit, amplius diligendi sunt; & ut pro nobis Dilecto loquantur, devotius exorandi. S. Greg. hic. Buccinatores sancti, dum cœlestia bona verè prædicant, amantem Dei animam sagittis amoris ædunt, ac vulnerant. Ab his deducimur, ab his impellimur, ad sponsum. Utinam ab his assidue cæderetur sponfa, verberibus afficerentur homines! non tot, heu! miseri Christiani per assentionem Prædicantium infelicissime perirent. Hinc tanta peccatorum labes, hinc illa corruptela morum; qua singulæ Fideles anime in dies magis, ac magis turpiter inficiuntur. Nam, cum in omni cœtu hominum, tum in Religione Christiana, assentione nihil est perniciosius; eorumque præsertim, qui comminandi, & oburgandi cæteros, officium susceperunt. Philo Carpathius hic.

D.

Debitores. Quantum debes? centum covos tritici. Luc. 16. 6. idest, prædicationem verbi divini, quo rescinduntur populi. Per triticum designatur verbum Dei, quo rescinduntur anime. Hoc habent Clerici, qui scientiam receperunt à Domino; et eam Laicis prædicando ministrant. Hugo Card. hic.

Dentes tui, si ut greges tonstrum. Cant. 4. 2. Per hos Aug Hieron. Gregor. M. Nyßen &c. intelligunt Prædicatores: quia panem, & cibum spirituales Scripturæ Sacre frangunt, & in partes per meditationem molunt; tum ut se putriant, tum ut

in corpus Ecclesie, ad cœterorum Fidelium nutritionem, trita ficiant. Præterea, ut matres, & nutrices, cibum parvulis præmandunt. Deinde Infideles, & peccatores, molunt, non confamantes personas, sed errores, & vitia; ut eas Ecclesie corpori adjungant, sicut dictum Petro Act. 10. 13. occide, & manuca; Ezech. 2. 8. & 3. 1. Apoc. 10. 9. dati libri ad edendum.

Devorato autem libro illis injunctum est, ut loquerentur, & prophetarent populis, & Gentibus. Liber autem ille sensu mystico sacra Scriptura est. Dulcia sunt meditantibus, & loquentibus Psalm. 118. 103. quàm dulcia faucibus meis &c. Sed in ventre sunt amara: vel quia carni amarescunt, quæ dulcescunt spiritui; vel quia internos excitant affectus doloris, compassionis, & tristitiæ, ob peccata, & miseria hominum. De Ponte hic Exh. 4. §. 1. Dentes sunt, cum corripunt inquietos. V. Beda hic lib. 4. Sicut per oculos Prædicatores intelliguntur, quia per eos Ecclesia illuminatur: similitè & Dentes ejusdem possunt dici, quia per eos Infideles consumuntur, & parvuli nutriuntur. Dentes quippe bene sancti Prædicatores vocantur: quia dum sanctam Scripturam exponendo minoribus fratribus elucidant, quasi panem parvulis, tanquam matres filijs, commasticant, quod infirmi ad fortiora convalescant. S. Greg. hic. Sanctæ Ecclesie Dentes accipimus eos, qui prædicationibus suis peccantium duritiam conterunt. V. Beda in Exposit. Job. lib. 33.

E.

Equus. Ego equus albus. Apoc. 6. 2. Tales equi, seu Prædicatores, sunt albi; quia portant læta, & jucunda pacis, & salutis. Quam pulchri sunt supra montes. Isa. 52. 7. Sylv. hic.

Ordo Prædicatorum Equus Christi regis dicitur, in quo ipse per orbem vehitur. Stella. Dom. 22. Pent.

F.

Faber. Porro faber ferrarius &c. 1. Reg. 13. 19. Verum Deus elasti cautionem, & prudentiam, Philistinorum; dum per Samuelem Hebræis dedit victoriam sine ferro, & armis ferreis. Unde S. Greg. amat ab incernibus victi sunt; ut totum, quod vincitur, omnipotentis Dei laudibus tribuatur. Tropol. faber ferrarius Prædicator, & quivis alius castigator vitiorum. Hunc tollere conantur Philistini, idest, demones. Sic S. Greg. Beda Hugo &c. qui addunt: demonem adinere Fidelibus fibros ferrarios, idest, bonos Prædicatores, vitiorum castigatores; cum facit, ut illi subtilia, poetica, vana, elegantia, & placenta populo, prædicant; ac plausum populi querant, non plancium. Corn. hic. Faber ferrarius est Prædicator, qui operatur in igne, vel malleo super incudem; idest, in verbis sacre Scripturæ, quæ sunt ignis & malleus. Jer. 23. 29. numquid non verba mea sunt quasi ignis, & malleus conterens petram? Verba Domini sunt ignis, quia consumunt rubiginem peccatorum, & calcæfiant ad amorem Dei; & illuminant, ad agnoscendos articulos fidei. Sunt etiam malleus, quia duriciam cordium frangunt, & emolliunt, ad compunctionem. Invenit cor peccatoris, super quem debet Prædicator operari, & formare vas, in honorem in dono Domini. Caveant autem Philistini &c. idest, maligni spiritus cavent, ne sit Prædicator in populo Dei: quia per prædicationem convertuntur ad Deum; qui, ob defectum verbi Dei, remanent, & moriuntur in peccatis. Hugo Card. hic.

Favus. Cemelii favum cum melle meo. Cant. 5. 1. Favo comparatur hi, qui in literis factis dulcedinem sensuum spiritualium investigare, atque, ad salutem audientium, elucidare prædicando noverant. V. Beda hic.

Flos uvæ. Olet flos uvæ, quia magna est virtus, & opinio Prædicatorum, qui inebriant mentes audientium. S. Greg. in Ezechiel. l. 1. c. 6.

G.

Gallina. Clamat, ut congreget. Picinelli. Gallus Petri. Continuo gallus cantavit. Matth. 26. 74. Gallus genit correptoris five Prædicatoris imaginem: continud canit, ut Petrum admoneret, & corripit; ne difficilior reddatur decursu temporis pœnitudo. S. Chrysost. hom. de neg. Petri: ille invictus Petri accusator, prævius Dominicæ sententiæ præco, ac patronus, negationis proclinator, pœnitentis index; ac pœnitentiæ, lacrymarumque, admonitor. Elcobar. Coll. Chr. Obs. 4. Prædicator sanctus, dum caliginoso hoc clamat in tempore, quasi Gallus clamat in nocte; cum dicit: hora est jam nos de somno surgere. Rom. 13. 11. S. Greg. l. pastor. curæ c. 44. Gallus supra Ecclesiam Prædicatores designat. Pervigil enim profunda noctis horas suo cantu dividit, dormientes excitat, diem appropinquantem præcavit; sed prius seipsum alarum verberare ad cantandum excitat. Durand. Ration. div. offic. l. 1. c. 1. de Ecclesia. Quare Galli Prædicatores dicuntur? quia inter presentis vite tenebras, verum manè, hoc est, veram lucem, prædicando, annuntiant gloriam æternæ beatitudinis. Solonius in Proverb. & Gallus Prædicator est, qui cant. 1. Cor. 15. 34. evigilate inibi, & nolite peccare. Ad cujus etiam cantum Dominus convertitur ad peccatores; & tunc peccator fiet amare. Hugo in Luc. c. 20. Post Petri negationem fletus gallus cantat. quia in Gallo Prædicator significatur. Nulla ergo mora de-

bet esse inter peccatum, & Prædicantis exhortationem. Hugo Card. hic. Gallus, Lem. Excitatio, inde canit. S. Greg. l. mor. 3. c. 4. Sancti, cum verbum Prædicatores movent, prius se in sanctis exercitationibus exercent; nê, in semetipsis torpentes opere, alios excitent voce: sed ante se per sublimia facta excutiant; & tunc ad benegendum alios sollicitos reddunt. Picinelli.

Geni. Sicut fragmen mali Punici-geni sui. Cant. 4. 3. Quid per Genas Ecclesie, nisi eosdem ipsos Prædicatores intelligimus; qui, dum in populo, ut eis proficiant, eminent, quasi in facie Ecclesie manifesti apparent. S. Greg. hic.

I.

Jesus. Post hæc abiit Jesus &c. Jo. 6. 1. Per Jesum intelligitur Prædicator, qui seipsum salvare debet per bonam vitam, & alios per sanam Doctrinam. Hic Prædicator relecturum plebem verbo prædicationis, primo mare hujus sæculi transire debet; & elongare, & ascendere in montem via eminentis: & tunc sequatur eum, id est, imitabitur multitudo magna plebis. Hugo hic.

Jonas. Interpretatur columbe donum; præditos Spiritu Sancto Doctores designat. V. Beda in 1. Reg. 14. Ascendit Jonathas montibus, & pedibus, respicit &c. 1. Reg. 14. 13. Manifestum est, majora tentationum obstacula majore virtutum nisu debere transcendere: quod tunc ritè perficitur, cum armatus contra hostem humilis auditor spiritualis per omnia sequitur exempla præceptoris. Id. hic.

L.

Labia. Labia ejus sicut stillantia myrrham primam. Cant. 5. 13. Labia Dilecti sunt Prædicatores: quia verbum ejus loquuntur, & voluntatem ejus annuntiant. Quæ labia sunt sicut lilia: quia candorem habent innocentia; & odorem bonæ fidei. Rich. à S. V. Et. hic. Sicut vitæ cocinea labia tua. Cant. 4. 3. Labia sponse cocco affimulantur: quia Domini sanguinis, quo redempta est, pretium prædicare non cessat Ecclesia, sed sedula decantat: nobi autem abste gloriam &c. Gal. 6. 14. V. Beda in Cant. Labia Ecclesie, juxta S. Greg. Anselm. Bedam, &c. Prædicatores, dentibus prius comparati ob mundiciem; nunc rubicundis labijs ob charitatem; ut similes sint sponso candido, & rubicundo. Cocinea iis labia, quia igne Spiritus Sancti rubricata, sicut Is. 6. 6. calculo ignitio. Item cogitæa à sanguine Christi, quod potissimum prædicant juxta 1. Cor. 1. 23. Quem etiam Apostolorum labia diebus Pentecostes, utpote recenti Christi sanguine tincta, ardentè prædicabant: Magistram imitantes de Passione sua sæpius loquentem. De Ponte hic Exh. 6. §. 3. Favus distillans labia tua. Cant. 4. 11. Prædicatores integerimi labia sunt Ecclesie, quæ dulcissimi doctrinæ Christianæ præcepta, salutariæque eloquia, parvulis effundunt ad fidem alendis. Philo Carpath. hic. Labia ejus lilia. Cant. 5. 13. Possunt per labia stillantia Prædicatores fidei intelligere: qui, dum fortissimum Martyrum gesta, & exempla, prædicant; myrrham populis stillare videntur. Id. hic.

Lingua canis. Canum lingua, dum tingit, curat. Ita & sancti Doctores linguæ peccata nostra, & curant; dum ad poenitentiam nos provocant. Haymo D. 1. Trinit. Sicut canes, ita Apostoli, & Prædicatores, medicamentum lingua ferunt; quia prædicando sanant. S. Euseb. Emill. ser. 5. post Dom. 2. Quadrag. Canes lingentes vulnera sunt Prædicatores curantes prædicando peccata. Hugo Cardin. in Luc. 16.

M.

Magister. Vos vocatis me Magister, & Domine. Jo. 13. 13. Ille perfectus Magister est; qui potestatem habet, Discipulorum mentibus doctrinam imprimere; & non tantum docere, sed & dominari cordibus. Bæza l. 3. c. 7. §. 26.

Mator Christi. Ego mater tua &c. Matth. 22. 47. Qui Christi frater, & soror est, crescendo; mater efficitur prædicando: quasi enim parit Christum, quæ cordi audientis infundit. S. Gregor. Jib. 40. humilior. hom. 3. Quid est, quod Maria portat Jesum in utero. Joseph in humero in Agyptum, Simeon in brachijs; Maria significat Prædicatores, Joseph poenitentes, Simeon bonos operatores. Quin enim alius Evangelizat, quasi Jesum in utero portat: ut cum alijs, vel potius alios ei pariat. De tabulis Paulus: stultis, quos iterum parituros. Qui verò pro Christo laboribus fatigantur, qui perfectiones pariuntur; merito isti portare eum in humero dicuntur. Si quis autem est, qui porrigat panem esurienti, potum sitienti: caræque opera misericordiz sollicitè impendat, genit; nonne ille rectè videtur eum portare in brachijs? S. Bern. ex sermone. brevib. serm. 8. Univerſi ordinis Prædicatorum, quoscumque Spiritus Sanctus mittit, qui ordo verè Mater Ecclesie est; eorum intentio talis est, talis affectus; ut spirituales patere filios, & Christum formare, valeant in suis auditoribus. S. Rupert. de S. Spir. operib. cap. 3. Matrum natura est, filios scabies, vel imunda sorde vitiosos, multo facilius exiguæ diem spatio mundare, quam alij quivis longo tempore. Hujus rei causa: quod matres humi-

lia quæque obsequia non dedignantur; atque potius delectantur; dum ad hiorum fordida loca manus admovent. Sic Episcopo (Prædicatori) est faciendum, quod omnium matrum superare charitatem necesse est; Non debet recitari, ad humilimum quemque sermonem se se demittere, ubicumque nec postulat; qui, nisi ipse inclinari, erigere cæcitas non valet. Isidor. Clarius lib. 1. or. 17. Sicut proles carnalis non potest generari sine amore carnali; sic nec spirituali sine benevolentia spirituali. S. Bonav. Proœmium in Evangel. S. Lucæ.

Mensa. Ponet super mensam panes propositionis. Exod. 25. 30. Panes propositionis super mensam positi, sunt Doctores spirituales; qui cunctis Ecclesiam intrantibus refectionem verbi cœlestis afferunt: qui rectè prædicatores vocantur; quia in propatulo semper debet esse universis Fidelibus sermo communis. Elcob. t. 3. Colloq. Chr. sect. 2. Ouf. l. v. 3.

Mons. Inter medium montium portabant aqua. Psal. 103. 10. Montes sunt Prædicatores magni, qui de humilitatis convallibus aquas veritatis emittunt. S. Prosper hic. Et stillabant montes dulcedinem. Amos 9. 13. Bonæ operationis studiosi viri, propter altitudinem beatæ vitæ, qua vivunt in Ecclesia, montes dicuntur: qui dulcedinem sanctæ conversationis, quasi stillas lucidissimas fundunt, alijs prædicando. Beda hic.

Myses. Spiritus Domini super me. If. 61. 1. Indicat, qualis debeat esse Doctor Scripturæ Evangelicæ; adjungens, qualem debeat habere Auditorem. Doctor debet esse innectus divina gratia, institutus mera obedientia, inflammatus benevolentia fraterna. Moyſes signat Doctorem Legis divinæ, qui educit populum de tenebris ignorantiz culpa. S. Bonavent. Proœm. in Luc.

N.

Negotiator. Negotiamini, dum venio. Luc. 19. 13. Per vocationem levorum intelligimus vocationem Prædicatorum; negotiamini prædicando, & fructificando. hæc negotiorum est optima; quo quis spiritualia dat, ut spiritualia colligat. If. 23. 18. erunt negotiationes ejus, & mercedis sanctificatæ Domino. S. Bonavent. hic.

Nubes. Rectè Prædicatores sancti nubes sunt appellati; quia verbis pluuunt, miraculis conſtant. S. Greg. in Ezech. c. 4. hom. 18. Beatus, cujus mens, tanquam nubes pluvius divinæ gratiæ templi est, animæque mortalium ad incrementum fructuum vitæ capiendum irrigat. S. Eubrem lib. de Beatitudinis Nubes, aut Olympiodorus, sunt viri sancti, quorum unus fuit Moyſes, qui dicit: conſecratæ sunt pluviaz doctrinæ mea. Deut. 32. 1. Sancti ergo repleti divino verbo effundunt fecundum doctrinæ imbrem, Et S. Ambr. l. 3. ep. 19. ad Constantium; qui multa legit, & intelligit, impletur; qui fuerit impletus, alios rigat; ideoque Scriptura dicit: si repleta fuerit nubes, imber super terram effundent. Eccl. 11. 3. Corn. in Eccles. hic.

Nuntius. Tria sunt signa evidencia, quibus probatur: utrum Prædicator à Domino semiffus ad Evangelium prædicandum. Primum est Pontificis, & maxime Pontificis summi, qui est loco Petri, imo Jesu Christi, & tunc ab eo mittitur, à Christo mittitur. Secundum est zelus animarum in persona, quæ mittitur, quando scilicet principaliter querit Dei honorem, & amaram salutem. Tertium est fructificatio, & conversio Auditorum. Per primum sunt Nuntii Patris; per secundum Filij, per tertium Spiritus Sancti. S. Bonavent. in Luc. c. 9. Quilibet Religiosus, Clericus, vel Prælati, prædicans doctrinam Evangelicam, est Nuntius Dei, invitans vos ad convivium. S. Vinc. Ferr. ser. 1. Dom. 20. Pent.

O.

Olivæ. Qui per olivam, Judic. 9. 8. quæ & signum pacis ostendit, & olei pinguedinem fundit; nisi illi designantur, qui Spiritus Sancti delibuti pinguedine, evangelizant pacem, reconciliant homines Creatori. S. Petr. Dam. opusc. 2. contra Clericos Aulic.

P.

Pedes Domini Prædicatores Evangelij. S. Aug. l. 50. homil. f. 23. Pedes Christi sancti Prædicatores. Deut. 33. 3. qui appropinquat pedibus vestris, accipiet de doctrinis illius. Sanct. Aſelin. l. de vestim. membr. &c. Christi.

Piscator. Factum vos fieri piscatores hominum. Marci 1. 17. Per rete significatur verbum Prædicationis, per navim Ecclesiam, per mare Mundus, per piscatorem Prædicator; per prædicationem in studio, qua diversitatem in fide, spe, & charitate, spiritually colliguntur. Dion. Carthus hic.

Piscatores autem descenderunt, & lavabant retia. Luc. 5. 2. Quæ piscatores lavabant retia? Resp. Beda: Piscatores sunt Ecclesie Doctores; qui nos reti fidei comprehensos, de profundo ad lumen latos, sicut pisces littoris, hie terra vivendum advehunt. Sed hæc retia modò laxantur in capturam, modò non piscantur: quia non omne tempus est libelle doctrinæ. Sed nunc exercenda lingua Doctoris, nunc sumet cura generis. Sylv. in Luc. 5. q. 4. Post officium piscationis lavant retia piscatores, quando Prædi-

catores sanctæ Ecclesiæ post expletam prædicationem, lacrymis abluunt, quod in prædicatione, aut fortè per iactantiam, aut negligentiam, deliquerunt. Haymo. Ex hoc homine erit captivus. Luc. 7. 10. Utinam ego miser peccator hodie unum pisciculum, unum hominem, Deo meo Jesu Christo capere possem. S. Bonav. fer. 3. Dom. 4. Pent. Porta cali. Potest etiam portæ nomine unusquisque Prædicator intelligi: quia, quisquis nobis januam cœlestis regni ore suo aperit, porta est. S. Greg. in Ezech. 40. hom. 15.

S.

Sagitta. Sagitta alata. Il. 49. 2. sunt sancti Doctores, qui perspicuè Domini Dei omnipotentis credentibus aperiant voluntatem. V. Beda hom. in Nat. S. Jo. Bapt. Sermo sagitta est; & justus quidem sermo, cum arguit, & corrigit peccatorem, velut sagitta compungit, & transforat cor ejus; ut convertatur ad penitentiam, & salvetur. Orig. in Pl. 36. hom. 2. Quicumque Prædicator loquitur verbum Dei, ad salutem hominum consummandam, sagitta Dei dici potest. Id. hom. 3. ib. Sermo Dei sagitta. Sap. 5. 11. Sagitta emissæ, in locum distinationum. Venator cor perit; sic tu non aures, sed cor. Summa Prædic. Prædicator.

Sal. Vos estis sal terra. Matth. 5. 13. Sal non modò inicitur cibus, dum coquantur, dum aptantur; sed etiam mensæ apponitur. Ut, dum mandendi sunt, juxta cuiusque palatum iterum sale condantur. Sic Prædicator non tantum condire debet mentes Auditorum, dum initio ad virtutem vel ad fidem, trahuntur; sed etiam eos per virtutis viam perducere piis monitis. Pinnac. in Eccl. Eth. 263.

Cibus Dei populus, condimentum Sacerdos. S. Greg. M. hom. 17. in Evang. Sicut sal sua acrimonia generat fitum; ita Prædicatores debent excitare fitum rerum cœlestium. Sal in omnibus quatuor elementis periclitatur, & suum esse amittit; solum vero in cibus adhibitus utilis est: in aere humectatur, in aqua liquefit, in igne proflit, & consumitur; in terra sterilizat, & eam reddit sterilem. Sic Prædicator in aere vanæ gloriæ infatuatur; in aqua adulationis, & delectationis, evanescit; in igne invidia, murmurationum, detractionum, consumitur, & perit; in terra autem ambitionis, proprii lucri sterile fit: solum in cibus spirituum doctrinæ, & exempli, quos suis præbet, utilis est, & gratus. Sylv. in Matth. 5. q. 5. Vos estis sal terra; mordentes, & condientes doctrinæ, & reprehensionibus dissolutos; ut non pariant vermes perpetuos. Theophyl. hic.

Scriba. Omnis scriba doctus. Matth. 23. 52. Scriba, idest, Doctor, Prædicator; in regno, idest, ad regnum calorum, ut habet Syrus; scilicet prædicandum. Arab. Scriba, qui docet pro regno calorum. Corn. hic. Scriba ille in Sancta Ecclesia Prædicator est, qui & nova scit proponere de suavitate regni; & venusta de terrorefuppliori: ut vel poenæ terreat, quos præmia non invitant. S. Greg. hom. 11. in Evang.

Seductor. Quisdam dicitur, quia bonus est; alii autem dicitur non, sed seductor turbas. Jo. 7. 12. Dicitur hoc est; ad eorum solatium, qui postea prædicantes verbum Dei, futuri erant ne seductores; & veraces. Si enim seducere decipere est; nec Christus seductor, nec Apostoli ejus, nec quisquam, seductor debet esse Christianus: si autem seducere, alium aliunde ad aliud persuadendo, ducere est; quærendum est, unde? & quò? Si à malo ad bonum; bonus seductor est: Si à bono ad malum; malus seductor est. In hac ergo parte, qua seducuntur homines de malo ad bonum, utinam omnes seductores, & vocemur, & simus. S. August. tr. 29. in Jo.

Seminator. Exiit qui seminavit. Luc. 8. 5. Seminatio est Christus, vel Prædicator ipsius; semen est verbum. S. Anton. Pad. ferm. in Sexag.

Stabularius est ille, Luc. 10. 35. qui dixit: misit me Christus evangelizare. Stabularii sunt illi, quibus dicitur: ite in Mundum universum, & prædicare Evangelium omni creatura. S. Ambros. hic. Dicitur duo denarios Stabulario. Stabularii typum gerunt Apostoli, & qui illos secuti sunt, Doctores, & Pastores. Per duos denarios duo testamenta designat. S. Titus Bostrenf. hic.

Stella. Quantum stella Magi nocte dedit quærentibus lucem, tantum Doctoris sermo, ortus Domini præbet audientibus claritatem. S. Chrysol. ferm. 143.

T.

Tuba Gedeon. Vide, quam bene sibi conveniant, prælium Protò Martyris Stephani, & prælium Gedeonis. Si enim pertubas Prædicatores voces significantur, Judic. 7. 20. tunc B. Stephanus tuba sonabat, quando incredulos Judæos arguebat. Quando verò prodigia, & signa magna, faciebat; tunc utique lampades in manu tenebat. Tunc autem Judæi faventes Proto Martyris lagunculam frugerunt, quando eum lapidaverunt. Euseb. Emisf. in Nat. S. Steph.

Tubicines. Populi Christiani Tubicines sunt Prædicatores. Tuba etiam manu tangenda. S. Vinc. Ferr. ferm. 1. Dom. Oculi ubi audierit bucinam, dicit vobis Job 39. 25. Quando audierit

adversarius vester, inquit Dominus, bucinam, idest, unumquemque Doctorem Ecclesiæ adhortantem commilitones suos, ut contra adversarium stent fortes in prælio; stupenti animo, auribusque attonitis, ait: vobis! q. d. quid est, quod audio? an quisquam præsumit, aut contra me falcem cogitat bella conferere? V. Beda l. 3. c. 8. in Job.

Turtur. Verè turture exhibes, si genere doceas. S. Bernar. fer. 59. in Cant.

V.

Ubera Christi. Milia sunt ubera tua vino. Cant. 1. 1. idest, Apostoli tui, & Evangelicis Pastores, & Doctores, quos à te instructos vice tui substituis; multo sunt meliores, quam antiqui Prophetæ; quorum spiritus erat acris sicut vinum: at spiritus suorum Apostolorum &c. est spiritus amoris; suntque instar matrum, quæ uberibus suis lactant infantulos suos. de Ponte Exh. 19. S. 1. Spes mea ad uberibus matris meæ. Psal. 21. 10. Ubera matris sunt Prædicatores, qui debent pascere parvulos filios Ecclesiæ. Hugo Card. hic.

Venator. Mittam venatores. Jer. 16. 16. Habet domus Dei, quæ est Ecclesia Dei viventis, venatores missos à Deo. Attende ergo multa cum diligentia, ne forte fugiat te præda; ut efferas per improbitatem, verbo veritate convictis, Salvatori offeras. Theodoretus in Philotheo. Videt superius flicitor. sermo Dei sagitta &c.

Vinivores ejus Apostoli sunt, Of. 2. 15. & quique Apostolici successores officii, id est, Prædicatores veritatis. S. Rupert. de oper. S. Spir. in c. 2. Of.

Vomer. Siccantes vires vomere. O. Judic. 3. 31. Vomer significat vim verbi Dei in animo, quo eradicanur spinæ vitiorum, & cordis duritia mollior. Corn. hic. Vomer etiam significat linguam Prædicantium, ut docet S. Hier. in Il. 2.

§ II.

Concionatoris laudes, dignitas, officium sublime.

Ex Veteri, & Novo.

A Discipulum simile sui. Gen. 2. 18. Hi sunt Doctores, & Prædicatores. 1. Cor. 3. 9. DEI sumus ædificatores. Sed non est verus adjutor, qui non est similis ei. Hugo Card. hic.

Hæc sunt verba, quæ locutus est Moyses ad omnem Israel trans Jordanem in solitudine campestris. Deut. 1. 1. Miraculo factum videtur, ut Moyses vox à toto Israele, id est, à duobus, vel tribus hominum millionibus audiretur. Ita vox S. Antonii Pad. S. Vincentii Ferrerii, & aliorum Preconum Apostolicorum, ad plures leucas, non tantum audita, sed & intellecta fuit à Gentibus exteris, & illorum lingue impetis. Cornelius hic. Principes olim erant Concionatores. Sic Moyses Legislator, & Dux Israelis, ererbò concionatus est ad populum; cum ei Legem Dei promulgaret, & inculcasset: ut patet Ex. 20. 1. &c. Immo Deuteronomium non est aliud, quam ardens, & contenta concio; qua Moyses mortiturus Israelæ ad studium Legis, cultumque Dei, adhortatur. Similem eadem de re concionem ad populum habuit successor Moyses Josue 24. 1. jam morturus capite ultimo. Job 29. 7. Samuel 1. Reg. 12. 7. Machab. 2. 27. David Psal. 48. 2. & Psal. 77. 1. Ipse Ezechias ad Sacerdotes, & Levitas, concionatus est: exhortans eos ad purgationem templi, & Legis Zelum. 2. Paral. 29. 3. Ezechiam avum suum zelo, & concione imitatus est Josias rex 4. Reg. 23. 1. 2. Similem exhortationem ad Patres Concilii Nicani habuit Constantinus Magnus, teste Eusebio in ejus vita, Carolus Magnus ad Saxones. Cornelius in Eccl. cap. 1. 1.

Vox Domini. Pl. 28. 3. est ipse Prædicator. Jo. 1. 23. ego vox clamantis. Et dicitur vox: quia quicquid est in eo, debet esse vox, ad vocandum populum ad penitentiam. Vox Domini in virtute: quia per eam sunt miracula spiritualia. Matth. 11. 5. cæci vident, claudi ambulantes. Misit verbum suum, & sanavit eos. Pl. 106. 20. Hugo Card. hic.

Homini est, animam præparare. Prov. 16. 1. q. d. homo in animo suo rectè cogitationes ordinat, & disponit: sicut Dux in acie ordinat milites; sic mente ordinat homo ea, quæ dicitur est, sibi que dicit: hoc dicam primo loco, hoc secundo &c. At Dei est ordinare, & disponere sermones; ut, quod mente concepit, & ordinasti, hoc ordinat, appositè, & efficaciter, ore proloquaris. Nam hominis quidem est exterius loqui, & formare verba; sed Dei solus est, eis interius dare vim, & vigorem, ad persuadendum id, quod sonant, audienti: alioquin loquens est velut æsonans, aut cymbalum sonans, ut loquitur Paulus 1. Cor. 13. 1. Sicut enim agricola fert semen, sed Deus solus sementi interitum indit vim germinandi; sic in Verbo Dei. Ita S. August. apud Peshito, in vita ejus narrat; se in concione quadam profusus alia dixisse, quam prius mente conceperat: ac postea advertisse, id factum à Deo, ad convertendum quandam Manicheum, qui concioni intererat. Corn. hic.

Introducit me in cellam vinariam. Cant. 2. 4. Per hanc cellam, feu

intelligatur, quanti pretii sit verbum, quod per talem dici possit. Oliva tom. 2. conc. 3.

Ex Patribus, & aliis.

Doctrina electi Prædicatoris quid est aliud, quam dies eruditi discipuli? S. Greg. in 1. Reg. c. 10.

Si mercedem suam non perdet, qui calicem aquæ frigide scienti potrigit; quantum mercedem recipiet, qui animæ perpetuè victuræ salutis Sapientiam aquam scribendo ministrat? Quor enim litteras debite formas, tot Deo hostias laudis offers. Thom. Kemp. conc. 20.

Prædicator vox Dei est, qui loquitur in illo: non venis audire hominem, sed Deum in homine. S. Thom. Vill. Dom. Sexag.

In prædicatione complentur opera misericordiæ: quia ibi captivi dæmonum contritione redimuntur, elucrescent verbo Domini pascuntur, infirmi ex peccatis visitantur, nudi virtutibus induuntur; & sic de aliis. S. Vinc. Ferr. ferm. de S. Tho. Aquin.

Ad eò proprium est Episcoporum concionari; ut, si primos Ecclesiæ Canones revolvas, mox occurret legenti; neminem assumi posse ad infulas, quin sua oratione Evangelia subditè explicare possit. Descendat ex monte Arfenius cilicio horridus, sero cinctus, pedes, nudus, oculis fletu manantibus, jejuniis contemplantor, immaculatus: sit charus principibus, imperatoribus gratus, regendi peritus; attamen, nisi potuisset concionari, non debuisset Episcopalem thronum concendere. Oliva t. 1. conc. 25.

§ III.

Concionator sit ipse prius innocens, purus, probus,

Num. I.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri.

Nota: quia Benjamin non ivit in Ægyptum, Gen. 42. quia juvenis; & ei timebatur à patre. Item nota: quod nunquam ivit Isaac in Ægyptum, sed Jacob: in quo notatur, quod ad prædicandum non debent mitti, nisi maturi ætate, & moribus, sive conversatione. Per Isaac, qui interpretatur risus, significatur dissoluti moribus, & conversatione. Item nota: quod unus è fratribus non revertitur ex Ægypto, alius reduntibus, & referentibus frumentum. Per quem significatur quidam prædicatores, qui convicti Sæcularium maculantur, & non revertuntur; sicut corvus ad cadaver illeceus non rediit ad arcam: Gen. 8. 7. Hugo hic.

Reus vestris accingeris, tenentes baculos in manibus. Ex. 12. 11. Prius jubentur renes accingere, deinde baculos tenere: Per renes accinctos virtutes significant: sicut lumbi vestri præcincti. Per baculos potestas castigandi. Ruper lib. 2. in Ex. cap. 13. prius jubentur renes accingere, postmodum baculos tenere: quia illi debent curam Pastorem suscipere, qui jam in suo corpore sciunt fluxa luxuria donare; ut, cum aliis fortis prædicant, ipsi desiderii mollioris enerentur non succumbant. Sylv. in Jo. c. 17. q. 8.

Tabernaculi vasa Moyses recensens, solum Candelabrum purissimum. Ex. 31. 8. vocavit: quia, cum id solum aliis prælucet, non debet in se ullis sordibus obscurari. Mendoza in 1. Reg. 99. annot. 5. sect. 2.

Mariam, contra fratrem Moysen murmurantem punivit Deus lepra, non autem Aaronem ejusdem delicti etiam reum: fortè, quia Aaron Sacerdos erat; ad quem pertinebat de aliorum lepra judicare. Id. ib.

Forcipes, & emunctoria, quæ erant in templo Salomonis, quibus lampades emungebantur, 3. Reg. 7. 49. ex auro erant purissimo: ad significandum eorum amorem, & puritatem, qui aliorum immundities purgare teneantur. Diez Concionator.

Sagitta acuta. Pl. 44. 6. Divina verba sagittæ vocantur; non hastæ, sed sagittæ. Sicut enim venator procul distat à feris, quas vult occidere sagittis; sic oportet Concionatorem non esse prope feras, id est, peccatores, quos Deo conatur venari; & occidere: sed longissime ab eorum conversationibus, vitis, & moribus. Diez conc. 3. in Com. MM.

Accingere gladio tuo. Pl. 44. 4. & v. 6. Sagittæ acuta, populi sube cadenti. Non decantatur victoriæ gloria, cum memoratur gladius; sed dum sagitta, quod notat Lorinus, Sagitta prius ad pectus Sagittarii ponitur, prius se, quam alios tangit. Ea enim prædicationis verba aliis pronuntiat, quæ prius ipsum tangunt, Sylv. in Matth. 5. q. 9.

Ostende mihi faciem tuam. Cant. 2. 14. Quasi ad examen sponfam vocat, ut videat, an facies digna sit, quæ coram hominibus appareat? an verò aliquid tæditatis insit, quod vocem prædicationis, vel fructum ejus, impedit. de Ponte hic Exh. 19. §. 2.

Dentes tui sicut greges tonstrum. Cant. 4. 2. Ecce ego misit vobis sicut oves in medio luporum. Matth. 10. 16. Non assimilantur ovium denti-

feu dimum vinariam, ut est in Hebræo, accipiunt Orig. hom. 3. & 4. Theodoret. &c. domum Sapientie; puta gymnasia; vel templa; in quæ inducitur populus fidelis, ut ibi à Doctores: & Prædicatores, hauriat vinum veræ Sapientie; id est, cognitionis, timoris, & amoris Dei hinc S. Greg. & Aponius, per cellam hanc accipiunt Sacram Scripturam: hæc enim vinum cœlestis sapientie nobis propinat, Corn. hic.

Aperi mihi forer mea. Cant. 5. 2. Jam sponsa Ecclesia ostium cordis aperuerat sponso, totumque cor illi tradiderat, ut patet ex illo Cant. 2. 16. Dilectus meus mihi, & ego illi; pulsat tamen id Sponsus hic, ut sponsa Ecclesia proximorum quoque clausa corda per suos Concionatores clave prædicationis aperiatat Cassiodor. Beda, Honor. Richard. Anselmus, Rupert. &c. S. August. ferm. 57. in Jo. Pulsat, ut excuriat quietem sanctis otiosis, & clamat: aperi mihi, prædica me. Corn. hic.

Pessulum ostii mei aperui Dilecto meo. Cant. 5. 6. Quid per pessulum, nisi silentii signatur firmamentum. Pessulum ergo ostii mei aperitur Dilecto, quando illud dictum ori silentium propter Christum resolvitur, ut audientes ædificentur. Et quam pulcher ordo loquendi prius myrra stillat de manibus, & digiti myrra probatissima pleni monstrantur: ac deinde pessulum ostii Dilecto aperitur: id est, prius vita laudabilis in exemplum præparatur; & deinde doctrina, fidem querens audientium, palam profertur. S. Rupertus in Cant. hic l. 5.

Anima mea liquefacta est, ut locutus es. Cant. 5. 6. Quando? vel ubi locutus est? nimirum quando, vel ubi ego pessulum ostii mei Dilecto aperui: loquendo scilicet pro utilitate audientium ea, quæ sunt Dilecti; tunc & ibi locutus est Dilectus: non enim ego eram, quæ loquebar; sed qui loquebatur in me. Id. ib.

Et signationem consequaris corrogationis. Eccl. 32. 3. Propriè, & genuine, per corrogationem accipe collectionem symbolorum, quasi faciebant convivæ, ut eam, quæ quasi tributum suo Regi, & Præfecto, offerant. Addit nosser Salazar: in Prov. 23. 21. Convivis Sympofiarche corrogasse symbolum ex multitudine mysticis. Nam v. g. aliquis, ut Sympofiarche robur, & lacertos: commendaret; armum illi deferrebat: alius, ut ejusdem faciundiam dilaudaret, linguam deferrebat: alius, ut vigilantiam ejus inueneret, oculum mitebat: alius, ut amorem testaretur, cor, vel pectus dabat. Sic autem non nisi in splendidissimis cœnis fieri solitum. Hoc Samuel Sauli regi armum; ut regi futuro fortitudinem commendaret. Ecce, comede, inquit, quia de industria servatum est tibi. 1. Reg. 9. 23. 24. Et Philo in Joseph tradit: à Joseph missum Benjamin fratri in mensa pectulculum: ut illum sibi in pectore, & amoribus esse, significaret. Mystice hæc ad præfectis mensæ spiritualis, Episcopis, Pastoribus, Concionatoribus: his enim cura incumbit, intrinseci mensam doctrinæ, Eucharistie; qua quemque erudiat, & pascant ad vitam æternam. Corn. hic.

Candelabris Nazarae nive, nitidiores lacte. Thr. 4. 7. In nive sola est candoris pulchritudo, in lacte cum nitore est & saporis dulcedo. Parum ergo erat, fuisse candidiores nive, nisi fuissent & nitidiores lacte: id est, parum fuisset, propria sibi munditia candidos fuisse; nisi à venientibus ad se, perfectionem suam, gustum præbissent dulcedinis æternæ. Sed & cum candidi, & nitidi essent, passionibus superadditis quendam puritatem traxerunt roborem: nam verbera experti sunt. Sanct. Rupertus in Jerem.

Etili hominis; sume tibi laterem, & ponet eum coram te, & describis in eo civitatem Jerusalem. Ezech. 4. 1. Quibus verbis declarat; opus esse, ut Magister ex luto discipulum faciat templum Dei. S. N. Juslib. Ascetic.

Simplis sicut columba. Matt. 10. 16. In eo videlicet; quod nihil eorum faciunt, quæ corvi solent facere: corvi, inquam, id est, homines mali, rapaces, cupidi; pro Mundo, vel pro his, quæ Mundi sunt, litigantes, invicem mordentes, invicem iniantes. S. Rupert. Append. ex l. 8. in Matth.

Simile est regnum calorum sagena. Matth. 13. 47. Judæa obstupuit, & multo magis Ecclesia, ob inaudita prodigia, quibus stipatus, & comitatus Joannes in lucem proditit. Ortus prænuntians ab Archangelo; Zacharias deo dubitans obmutuit. Sterilis Elisabeth, quæ credidit, concepit. Infantium utero matris acceleratus usuratio; anima absterfa originis macula, Spiritu Sancto repleta. In nati gratiam loquendi facultas restituitur patri. Palæstina tota ad primos Joannis vagitus lætatur, exultat; dies festos agit. Cur Deus largitur infantem hanc prarogativam magnificentiam? & tam publicam gloriam? An ad Scpturam Israelis destinatur? Minime. An ad Pontificatum paratur? non. Num à Romanorum jugo Abraham stirpem liberaturus? haud. Cur igitur in ortu tot bonis repletur? quia debet populo prædicare Legis observantiam, & adventum Messie. S. August. l. 38. de verbis Dom. in ipso Evangelio; quantus, & qualis vir Joannes fuerit, invenimus: ut ex dignitate dispensatoris

Jentibus, sed ovibus ipsis, quia ovium induunt proprietates: nimirum simplicitatem, innocentiam, humilitatem, & suoque pastoris promptam subjectionem. Assimulantur autem non quibuscumque ovibus; sed quæ ascenderunt de lavacro, propter duplicem munditiam, quæ in ovibus est, cum tonse sunt; ablata lana, quæ immunditiam contraxit, & in lavacro sunt lotæ de Ponte hic Exh. 4. §. 2.

Lambus sicut lilia. Cant. 5. 13. Cavendum est Prædicatoribus, ne labia polluta cordis, & oris, habeant; ait enim: *labia spongi sicut lilia.* Necessè est omnino mundos esse, & omni candore virtutum referros, per quos Sponsus Ecclesiæ suæ loquitur. Philo Carpathius, hic.

Oculi ejus sicut columbae. Cant. 5. 12. Patres per oculos intelligunt Concionatores. Satis erat columbæ nomen ad puritatem designandam; addit tamen, *quæ lota sunt.* Et quod magis mirum: non aqua, sed *lacte lotæ;* ut inimiam puritatem intelligas, Diez Concinator.

Vade, & ingredere ad transmigrationem. Ezech. 3. 11. Caveat, scelere, qui scelus punit. Quòd Deus illum ad docendum mittat, patet ex sequentibus verbis: *& loquor ad eos.* Pergit vates convenit homines; sed nihil docet. *Et mansi ibi septem diebus moratus.* v. 15. Ibi vates, Deo deditus, precibus, & lacrymis, hebdomadam absolvit integram: nihil prius, quam suos expendit mores, cum se ipse exerceret. *Cùm autem potransissent septem dies, factum est verbum Domini ad me.* v. 16. S. Hier. hic: qui speculator futurus est, & Dei verba populo narraturus; nullo tempore debet quiescere; dolore ca, quæ videat, & nihil habere in conscientia eorum, quæ in aliis correcturus est. Velloso in Judith 1. Parenet. 12.

Ex Novo, & aliis.

Et vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam. Matt. 3. 16. quia tunc inchoabat officium suum spiritu animalis mundi, volantis non longè à terra, sua conversatione mansueti; sine armis extra, sine selle intus; nec solùm mansueti, sed fecundissimi: quia pater futuri sæculi veniebat, universo Mundo utilisissimus. Cajet. hic.

Vos estis sal terra. Matth. 5. 13. Sal constringit. Prædicator se prius astringat, & reformet in vita; & postea alios doceat. Sylv. hic q. 9.

Hoc fecit initium signorum. Jo. 2. 11. Prius quisque in se sentiat, quod in aliis efficere curat. Cur Dominus ab aquarum mutatione dedit principium miraculis? assumenda erant aquæ, ut peccatores in justos transmutarent; unde oportebat ipsas immutari prius. S. Hilar. hic hom. 2. mutantur subito aquæ, homines postmodum mutantur: Optimè facit, quisquis à se incipit mutationem facere, quam in aliis cupit. *Et in aliquando conversus confirmat fratres tuos.* Luc. 22. 32. Bæza t. 2. l. 17. c. 1. §. 20. Necessè est, ut, qui alios ex statu frigiditatis aquarum culpa, ad generosi vini divinæ gratiæ statum, est mutaturus; ipse primum mutetur, atque in se exprimat, quod ab aliis factum cupit. Did. Nilfen. fer. 2. post D. 3. Quadr. Plutarchus de doctrina prædicatoris: Nec cadentis est, alium erigere; nec ignorantis docere, nec incompositi componere, nec ordinare inordinati.

Motus aquæ. Jo. 5. 4. Vide hoc titulo §. 1. *Angelus.* *Capit lavare pedes discipulorum.* Jo. 13. 5. Ammonius in Caræna Græca: per attactum mundavit pedes eorum in præparationem Evangelii. Quot etiam docent Orig. & S. Hieronym. quia prædicaturi Evangelium, ac viam justitiæ, omnino debent esse puri, & mundi, ab omni forde. Sylveira hic quaest. 26.

Vestitum potere. Apoc. 1. 13. Notat Alcazar, per poderem significari sanctitatem, & Religionem Christi, ejusque Fidelium; per zonam auream charitatem, per canos sapientiam. Porro inter hæc tria coegritus servatur ordo: quia prius est emundari à peccato, & sanctificari; & demum alios docere, & instruere, per sapientiam. Corn. hic.

Ite, & ostendite. Apoc. 16. 1. Non audent angeli iras Dei effundere in orbem, licet in mandatis haberent: *ite, & ostendite:* cò quòd Doctores non audeant minas intentare, Deumque nuntiare tonantem; nisi & vivant angelicè. *Exierunt septem Angeli.* Apoc. 15. 6. & veste candida ostentant mores innocente. *vestiri lino mundo, & candido.* Adam nec dicto quidem reum cædis fratrem castigare ausus; nihil enim leges Gen. 4. 8. à Deo tamen notatus, & punitus: quia Adamus ipse præcepti transgressor. Velloso in Judith 1. Parenet. 12. *Vidit unum angelum stantem in sole, & claravit voci magnæ.* Apoc. 19. 17. in sole, ob celeritatem, ob beneficentiam, illuminationem, & splendorem boni exempli. Mendoza in 1. Reg. 3.

Non reperimus de Discipulis scriptum, quòd eos sanaverit; propterea, quòd si quis jam est Discipulus Jesu, ille sanus est: & cum bene habeat, opus habet Jesu; non quatenus est medicus, sed secundum alias illius vires Orig. in Matth. c. 14.

Aurifabri habent aliquando abacum aureis, & argenteis, va-

sis plenum; si autem eorum domum ingrederis, videbis illos vasis luteis, & pene contractis, diuturno usu bibentes. Sic mali Concinatoris ditissima charitatis, humilitatis, patientiæ, vasa populo proponunt; ipsi autem intrâ se his contraria, & vilissima, possident. Diez Concinator.

Num. I I.

Motiva de eadem materia.

Ex Veteri, & Novo.

Mandati sunt Sacerdotes, & mundaverunt populum. 2. Esdræ 12. 30. Prius te, dein alios. Summa Prædic.

Cor mundum crea in me Deus. Pl. 50. 12. Cur tot virtutes à Deo petit? Resp. *docebo iniquos vias tuas.* Hæc omnia necessaria sunt, ut munus Concinatoris rectè fiat. Et nota: cum leones, & ursos discepsit, cum Gigantem occidit; tantas à Deo virtutes non petit: quia difficilior peccatorum. Diez Conc. 2. Dominica 4. Adv.

Docebo iniquos vias tuas; & impij ad te convertentur. Pl. 50. 15. Et cur statim peccatores convertentur te concitante? forte causam innuit præcedentibus verbis: *iniquitatem meam ego cognosco.* v. 5.

Et cor mundum crea in me Deus. v. 12. De cordis munditia prius laboravit, quam se in concinatorum offerret. Alvarez Joseph. Illustr. Gen. 47. illustr. 303.

Reliqui vestibus sicuti sunt enim. Matth. 4. 22. Mystice per Simonem Petrum signatur obedientes, & firmi in fide: Simon enim interpretatur *obediens*, & Petrus *firmus*. Per Joannem specialis gratia donati; per Jacobum supplantantes peccata; per Andream, qui interpretatur *videnti*, designatur magnanimitate fulgentes; ad quorum conspectum ad nihilum redactus est malignus. Hos tales vocat, & mittit, Salvator ad prædicandum & docendum: oportet enim omnino, ut dignus, & efficax Prædicator sit, Doctor rectæ rationis, Deo atque Ecclesiæ, semper obediens, & firmus in fide: quatenus alios ad sanctam obedientiam, fideique immobilem firmitatem, inducat. Oportet quoque, ut specialis gratia adoretur, immò exuberet; quatenus de plenitudine ejus accipiant alij; scilicet purgationem, illuminationem, & perfectionem. Item necesse est, ut victorum sit victor; quatenus, quòd alios docet, ipse imprimis adimpleat; nè sibi dicatur qui alium docet, seipsum non docet.

Rursus necesse est, ut sit virilis in omnibus; non pusillanimitis, non ponderans ista terrena, non succumbens adversis, nec mortem formidans amore justitiæ. Dion. Carthus. hic. Accepta gratia, deinceps condens armis justitiæ, deceratis, & si vis, etiam evangelizata. Jesus Christus Dei Filius erat; attamen ante baptismum non evangelizabat. S. Cyrill. Jeros. Catech. 3.

Ipsum audite. Matth. 17. 5. Christo D. baptizato in Jordane, & transfigurato in Thabor, utrobique vox Patris æterni de celo intonuit: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Matth. 3. 17. & Matth. 17. 5. sed in posteriori loco additur: *ipsum audite;* non autem in priori. Duas facti rationes assignat Mendoza. I. quia Christus in baptismo quandam peccatoris imaginem præferabat; in transfiguratione summam peccatoris sanctitatem. Quo ex discrimine significare voluit æternus Pater, nullam labem, sed summam innocentiam, in eo esse oportere, qualis audiendus præparatur. II. quia ante baptismum nondum Christus D. vitæ suæ sanctitatem evulgaverat; post baptismum verò magnarum virtutum luce radiabat. S. Stephanus habiturus longam concionem Act. 6. 15. vifus tanquam angelus consulari. Mendoza in 1. Reg. 3.

Vigilate mecum. Matth. 26. 38. Vigilate Christus; ad vigiliam Discipulos vocat. Agrè Concinator, Doctor, Superior, aliis vigilantiam persuadet, si ipse dormiat. Sylveira hic.

Et in aliquando conversus confirmat fratres tuos. Luc. 22. 32. Arnold. Carnot. tr. de verbo Christi sitio: exurge & bibe de fonte misericordiarum; & aliquando conversus. & in eadem mensura, qua propinxiat est tibi, remetere eis; & ad formam tuam, qui ceciderit, adjiciat, ut refurgat. Bæza t. 2. l. 17. c. 1. §. 20.

Arguet Mundum de peccato. Joan. 16. 8. Cur S. Spiritus arguet Mundum? quia, qui sanctus, & irreprehensibilis, dignus est alios arguere, & reprehendere. Episcopo Laodicea scribitur Ap. 3. 14. *hic dicit amen, testis fidelis, & verus.* Cur hunc Præfulem objurgaturus dicitur *Amen* &c. Cur non sicut alijs: *hic dicit; qui habet septem stellas.* & qui habet septem spiritus 3 vel, qui habet septem stellas? Arguendus erat hic Episcopus de mendacio: quòd, cum esset pauper, miser, & miserabilis, se facturum divitem. Alios reprehensurus immunitis sit ab eo, de quo increpat; si de mendacio arguit, sit verax. S. Ambr. l. 2. de poenit. c. 8. inculamus alicujus avaritiam; recorderemur, si nihil ipsi avarè fecimus; nè dicat nobis id Jesus: *festucam in oculo fratris tui vides; trabem autem, quæ est in oculo tuo, non vides.* Sylv. hic q. 8.

Stante succincti lumbis vestros in veritate, & induci loriceam justitiæ.

Num. II.

Testimonia.

Ex Veteri.

Non sum eloquens. Ex. 4. 10. ait Moyses, cum ad proximos in libertatem afferendos legatur. At Dominus lingua non medetur, sed calcamenta solvere jubet. Ex. 3. 5. O sapientiam! nuntium delegat ad profiganda vitia, ad homines virtutibus imbuedos; utique feliciter cedat legatio, non quævis linatum eloquium, sed rerum humanarum despectum. Theodoret. jussus calcamenta solvere; hoc est, ut hujus vitæ curas deponeret. O quam sapè plurimum eloquentium Concinatorum sermones vix unum, aut alterum, luerantur virtuti; cum aliquando ferè rudis homo, spiritu fervens, faciat eximie studens; vel uno sermonis jactu plures capiat animas; non de elocutionis ingenio, sed de fervoris auxilio. Naxera in Jos. 15. §. 22.

Domus sterilis peperit plurimos. 1. Reg. 2. 5. Sterilis, ait S. Franc. Scraph. est pauperulus, humilis sanctusque Religiosus; qui generandi in Ecclesiâ filios non habet officium. Hic pariet in Judicio multos: quia, quos nunc prævicit orationibus, & bonæ vitæ exemplo, convertit ad Christum, in filios gloriæ tunc Judex adscribet. Quæ multos habet filios, infirmabitur: quia Prædicator vanus, & loquax, qui multis nunc, quasi sua virtute genitis, gaudet, cognosceat tunc, se nihil propriè habere in eis; S. Bonav. in vita.

Cur Elize verbis Rex Achab pessimus obediit? 3. Reg. 18. 17. quia videbat hominem pallidum rigidum cilicio indutum, orationi deditum. Stella in Luc. 1.

Postquam David triplicem spiritum petit. Pl. 50. 12. &c. statim subdit: *docebo iniquos vias tuas.* v. 16. quo ostendit, maximum favorem Spiritus Sancti esse necessarium ad hoc, ut Concinator cum fructu prædicet. Diez Apostoli.

Enites ibant, & flebant. Pl. 125. 6. Prædicator duobus modis debet ire ad prædicandum, scilicet spiritualiter, & corporaliter. Spiritualiter crescendo in devotione, & fervore spiritus, de die in diem; dein corporaliter de loco in loco, de villa ad villam, & non stare in uno loco. S. Vinc. Ferr. ferm. 4. Dominic. Sexag.

Ex Novo de S. Joanne Baptista.

In diebus illis. Matth. 3. 1. Tractaturus Evangelizata in sequentiis de conversatione, doctrina, & miraculis Christi, primò de Præcurfore ipsius mentionem inducit; sanctitatem, idoneitatem, doctrinam, & vitam Joannis describit: ut innotescat, quam dignum, & credibile, sit testimonium ejus de Christo. Christus ergo, qui est lux vera, summa, & infinita; sciens Mundum sui non esse immediatè capacem; præmisit magnum sui adventus præparatorem, qui corda Judæorum ad Christi receptionem disponeret. Dion. Chartul. hic.

Et multos filiorum Israel convertit. Luc. 1. 16. Postquam dictum est: *Spiritus Sancto replebitur,* mox sequitur: *convertet multos.* Vox enim Prædicatoris, quæ non in aërio spiritu est, sed in Spiritu Sancto, audientium corda penetrat. Sylv. hic q. 24.

Ut convertat corda patrum in filios. Luc. 1. 17. Unde tanta virtus Joanni? ut suis verbis, corda patrum in filios converteret? Joannes non aliud Evangelium prædicabat, quam nos; nec magis subtilia: Cur ille tot ad Christum convertebat? nos paucos, aut nullos? quia moribus, & vitæ, prædicabat. Stella hic.

Veni in omnem regionem Jordanis prædicans. Luc. 3. 3. Cogit Præcurfor dogmata audierat in deserto; quæ non reclusit pectore avarus fons; sed venit in omnem regionem Jordanis, alijs prædicans baptismum poenitentiae. Edoens auditores verbi debere in Concinatorum converti, alijs profertentes, quæ audierunt. Escob. t. 3. Coll. Chr. Sect. 2. obf. 1.

De aliis itidem.

Ex Novo.

Capserunt loqui. Act. 2. 4. scilicet magnalia Dei. Rich. à S. Laur. l. 1. de laud. B. V. *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto:* ecce plenitudo interior. *Et capserunt loqui:* ecce redundantio exterioris. S. Greg. hom. 33. in Evang. linguis igneis apparuit Spiritus Sanctus: quia omnes, quos repleverit, ardentes pariter & loquentes facit.

Dare, & mihi hanc potestatem, ut cuiuscumque impoiero manus, accipiat spiritum Sanctum. Act. 8. 19. dicebat Simon magus. S. Chryl. hom. 18. in Acta: oportebat petere, ut ipse accipiat Spiritum Sanctum; ad ille, quoniam hoc illi non erat curæ, ut det alijs, petiit.

stria. Eph. 6. 14. Scilicet castè, & justè, vobis agendum esse meminertis. Cur id docet? v. 15. *& calcanti pedes in præparatione Evangelii:* ipsi autem Paulus moneret de ratione docendi, si non prius hortaretur de vivendi; quod Anselmus advertit: postquam libidinem vicerimus, & nos justæ operationis lorica induerimus; tunc & alijs bona prædicare erimus idonei. Velloso in Judith 1. Parenet. 12.

Attende tibi & doctrinæ, hoc enim faciens, & teipsum salvum facies, & eos, quæ te audiunt. 1. Tim. 4. 16.

Ex Patribus.

Enubescit, quamvis præclara doctrina, quam propria reprehendit conscientia. S. Hieronym. de S. Marcella vidua, cap. 2. Boll. 31. Jan.

Qui alium de peccatis arguit, ipse à peccato debet esse alienus. Qui negligit rectè facere, desinat rectè docere. S. Isid. l. 2. c. 1. NB. 10. Nov. in Martyrol. festum S. Monitoris, & Justii, Putam amulicis vitam, ut habes liberam potestatem increpandi peccantes. S. Nilus Capit. Parænetic.

Hei mihi! quia bona docet, sed mala committo. B. Isajas Abb. ot. 29.

§. IV.

Concinatori virtus, probitas, præeloquentia, necessaria.

Num. I.

Figure, Symbola, Allegoria.

Biberantque, & inebriati sunt cum eo. Gen. 43. 34. Notandum, est, quòd prius inebriati sunt cum Joseph filii Jacob, & postea jumenturalis ferre alimenta; non autem: quòd est contra quosdam, qui docere, aut prædicare præsumunt, nondum inebriati; aut si inebriati, non tamen cum Joseph, sed cum Aristotele, aut Platone, aut Tullio. Hugo Card. hic.

Stetit Joathan in vertice montis Garizim, elevatque voce clamavit. Judic. 9. 7. Quid per Joathan, qui consummatus, seu perfectus interpretatur; nisi sanctum, & doctum Prædicatorem debemus accipere? Hic in montem Garim, ascendit, & voce magna clamavit: Prius ascendit, & postmodum clamavit: quia, nisi Doctor virtutis culmen prius ascendat, inaniter clamat: sicut per Isaiam dicitur, c. 40. 9. *super montem excelsum ascendit tu, qui evangelizasti Sion.* S. Petr. Dam. l. 2. ep. 3.

Si manibus meis abbasit macula, seram, & alius comedat. Job 31. 7. 8. S. Gregor. mor. l. 21. c. 8. More sacri eloqui ferè dicimus verba vitæ, prædicare; comedere autem est bonis operibus fatiari. Si ergo manibus adhasit macula; ea, quæ sunt docere, facite prætermissi; seram, & alius comedat. Id est, quod os meum loquitur, alter operetur, & eo reficiatur. Prædicator quippe, quia suis vocibus diserepat, jejunis ferit, quòd alius manducet: quia suo fimine ipse non pacitur, quando à verbis viri rectitudinem prava actione vacuatur. De Ponte in Cant. 2. Exh. 29. §. 2.

Bibe aquam tuam de cisterna tua. Prov. 5. 15. id est, aqua spiritualis intelligentie te refice; vel Sacram Scripturam adde. Et postea deriventur fontes tui foras v. 16. fontes scilicet factorum eloquiorum, docendo, & prædicando alijs; ut prius fies concha, quam canalis. Hugo Card. hic. Prius bibe aquam vivam gratiæ, & sapientiæ; & fructu tu bonis tibi à Deo præstitis. Nec tamen retineatur, sed communicata alijs, addit autem: *habeto eas Jesus, neque sint alieni participes tui,* id est, cura in hæc effusione, nihil sit inanis gloriæ, quòd alieni, id est, inimici, tuis laboribus ditentur. De Ponte in Cant. 2. Exh. 21. §. 4.

Ibi habo tibi ubera mea. Cant. 7. 12. Propria Doctorum ubera, sanctitas, & sapientia, de Ponte hic. Exh. 19. §. 3.

Ascendit in montem. Matth. 5. 1. Quid est, quòd priusquam docere incipiat, ascendit in montem? nisi quòd in hoc ipse docuit, necesse habere Prædicatoris verbi Dei, desideris animi, & conversatione sancta, ad sublimitatem, & virtutum conscendere montem. S. Bern. f. 1. in festo OO. SS.

Sine lumbis vestri præcincti, & lucerna. Luc. 12. 35. Placent lucerna; sed si placuerit cingulum. Plerique toti sunt in concinendis lampadibus; & cingulorum nè meminerunt quidem: itudent, legunt, describunt; sed nulla iis sui abnegationis cura. Os fatigant implere sapientia, sed non cor sanctimonia. Eccl. 6. 7. *Omnis labor impio in ore; sed anima ejus non impletur.* Plal. 146. 10. non in fortitudinis equi voluntatem habebit, nec in tibiis viri beneficiatum erit ei. Pl. 19. 8. *In curribus, & equis; nos autem.* Et nomen Domini. Curant maxime, ut equum eloquentiæ sibi curent pernicissimum; alio non in equo, aut tibiis, omnem triumphi fit: sed in nomine Domini. Oliva l. 9. Stroon. §. sim lumbi.

Conscientia suæ domum debet quibus adinicare ante omnia, deinde alii intendere: exemplo bombycis, primò domum fabricantis, postea telas textentis. Jo. Geminiani l. 5. cap. 26.